

Yhdessä olemme enemmän

Perhekeskustoiminta pohjoissavolaisittain

Toimintasuunnitelma

Perhekeskus Pohjois-Savolaisittain

Perhekeskus kuuluu osaksi sote-keskusta. Perhekeskus on verkostomaisesti toimiva palvelukokonaisuus, ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen painottuva monialainen palveluverkosto, joka toimii ja jota johdetaan kokonaisuutena. Perhekeskus tarjoaa lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä sekä perheiden hyvinvointia ja terveyttä edistäviä varhaisen tuen, hoidon ja kuntoutuksen palveluita. Perhekeskuksen palvelukokonaisuudella on yhteiset tavoitteet, yhteinen viitekehys, arvopohja ja yhdessä sovitut toimintatavat.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimii viisi perhekeskusalueutta (pohjoinen, koillinen, keskinen, eteläinen ja läntinen). Pohjois-Savo koostuu 19 kunnasta, joissa jokaisella perhekeskusalueella toimii oma perhekeskusverkosto, joka koostuu hyvinvointialueen, kuntien, järjestön ja seurakunnan lapsiperhetyötä tekevästä toimijoista. Vuonna 2022 (31.12.2022) Pohjois-Savon väkiluku oli 247 689 henkilöä, joista alle 13-vuotiaita 29 384 (11,86%) ja 13–18-vuotiaita 15 737 (6,35%).

Monialaisessa yhteistyössä tuotetussa perhekeskustoimintasuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet ja rakenteet perhekeskusten tehtävien, toiminnan ja johtamisen toteuttamiseksi hyvinvointialueella. Perustana suunnitelmalle on ymmärrys nykytilasta ja kehittämistarpeista.

Toimintasuunnitelma linjaa eri toimijoiden yhteistä työtä perhekeskustoimintamallin käyttöön ottamiseksi kansallisten linjausten suuntaisesti.

Toimintamallin lähtökohtana on se, että jokainen lapsi ja perhe saa tarvitsemansa tuen ja avun varhain, ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen. Toimintamallin sisällöllisenä painopistealueena ovat erityisesti vanhemmuuden ja parisuhteen tuki, eroauttaminen sekä lähisuuhdeväkivallan ennaltaehkäisy.

***Työskentelemme
yhdessä lasten,
nuorten ja perheiden
parhaaksi.***

PALVELULUPAUKSEMME

Kohtaamme arvostavasti

Kohtaamme toisemme vertaisina.

Pysähdymme ja olemme läsnä. Otamme rohkeasti puheeksi ja kuuntelemme kun toinen puhuu.

Ymmärrämme, että yksi ihmisen tärkeimmistä tarpeista on tulla kohdatuksi ja kuulluksi. Teemme tämän arvostaen.

Toimimme yhdessä

Meillä jokaisella on lupa pyytää tukea.

Asiakas tai perhe yhdessä ammattilaisen kanssa kutsuu koolle tarvittavat ihmiset luomaan yhteistä ymmärrystä tilanteesta. Asiantuntijuus omaan tilanteeseen on asiakkaalla tai perheellä.

Hyvinvointia rakennetaan yhdessä.

Edistämme osallisuutta

Kannustamme osallistumaan:

Ottamaan vastuuta, vaikuttamaan, osallistumaan toimintaan ja toiminnan kehittämiseen.

Toimimme näin myös itse.

ARVOMME

Perhekeskuksen palvelukokonaisuus

Perheiden terveystalvet:

- neuvolapalvelut: äitiysneuvola, lastenneuvola sekä ehkäisy- ja seksuaaliterveysneuvola
- koulu- ja opiskeluterveydenhuolto
- lasten ja nuorten perustason mielenterveys ja päihdepalvelut
- lapsiperheiden terapia ja kuntoutuspalvelut: fysioterapia, toimintaterapia ja puheterapia
- ennaltaehkäisevä suunterveydenhuolto (integraationa)
- ravitsemussuunnittelu (integraationa)

Opiskeluhuollon psykososiaaliset palvelut:

- kuraattoripalvelut
- psykologipalvelut

Perheiden sosiaalipalvelut:

- lapsiperheiden sosiaalityö ja sosiaaliohjaus
- palveluohjaus ja neuvonta
- perhetyö
- kasvatns- ja perheneuvonta
- lapsiperheiden kotipalvelu
- perheoikeudelliset palvelut (pshva resurssiyksikkö)

Lääkäripalvelut perhekeskukseen järjestetään sotokeskuksista.

Perhekeskuksen palveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä perhekeskuksen palveluverkoston ja -yhteistyöverkoston kanssa ja siihen kuuluvat avointen kohtaamispaikkojen toiminta, kuntien sivistystoimi (varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitokset), kunnan terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta, järjestöt, Kela ja seura-kunnat.

Erytistason sosiaali- ja terveystalveluiden jalkautuvat palvelut ja konsultaatiot tuotetaan peruspalveluiden tueksi: lastensuojelu, lasten- ja nuorisopsykiatria, pediatria, neurologia, gynekologia, vammaispalvelut erikseen sovittavalla tavalla.

Kansallisesti kehitettävä Sähköinen perhekeskus tulee vahvistamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhekeskuksen palveluverkostoa. Sähköisen perhekeskuksen sivustot Omaperhe (perheille ja perhettä suunnitteleville) sekä Helpperi (nuorille ja nuorten vanhemmille) mahdollistavat sen, että tieto ja alueen palvelut ovat löydettävissä ajasta ja paikasta riippumatta.

Perhekeskustoiminta

Perhekeskustoimintamalli eli kansalliset linjaukset (THL)

Perhekeskustoimintamallin avulla:

1. Selkiytämme perhekeskuksen tehtävät lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi ja varmistamiseksi ja otamme käyttöön niitä varten kehitetyt toimintamallit ja -menetelmät.
2. Verkostoimme tehtävien toteuttamiseksi tarvittavat lapsiperheiden palvelut ja toiminnot toimivaksi kokonaisuudeksi ja perustetaan yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja.
3. Organisoimme perhekeskukset ja niiden toimipisteet sekä kohtaamispaikat hyvinvointialueella ja suunnittelemme tiloja yhteistyössä kuntien kanssa.
4. Huolehdimme kokonaisuuden johtamisesta ja koordinaatiosta, palvelujen ja toimintojen yhteensovittamisesta sekä osaamisesta.
5. Sovimme tarvittavista yhteistyörakenteista ja yhteisistä käytännöistä.
6. Uudistamme toimintakulttuuria.
7. Otamme käyttöön toimintatapoja ja malleja, joiden avulla lapset, nuoret ja perheet ovat mukana kehittämässä ja arvioimassa toimintaa.
8. Sovimme jatkuvan kehittämisen ja seurannan rakenteet.

Strategia ohjaa toimintaa

Perhekeskustoiminnasta on kansallisten linjausten lisäksi myös alueellisia linjauksia. Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategia määrittää toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteet. Sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelustrategia syventää hyvinvointialuestrategian palveluiden järjestämiseen liittyviä linjauksia ja toimii strategian toimeenpano-ohjelmana. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma tukee hyvinvointialueen strategiaa ja kestäväää, tasapainoista taloutta. Perhekeskustoimintasuunnitelma purkaa strategian tarkempiin toimenpiteisiin.

[Pohjois-Savon hyvinvointialueen strategia](#)

[Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia](#)

[Pohjois-Savon hyvinvointialueen Tuottavuus ja taloudellisuusohjelma](#)

Perhekeskustoiminta osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (HYTE)

Hyvinvointikertomus on kunnan ja hyvinvointialueen hyvinvointipolitiikan suunnittelun, seurannan, arvioinnin ja raportoinnin työväline.

[Pohjois-Savon hyvinvointikertomus- ja suunnitelma](#)

Lapsi, nuori ja perhe – keskeinen toimija

Perhekeskustoiminta perustuu lapsen oikeuksien ja edun ymmärtämiseen sekä niiden toteutumiseen. Perhekeskuksen johtamisessa, ammattilaisten yhteistoiminnassa ja asiakastyössä lapsi-, nuori- ja perhelähtöisen näkökulman huomioiminen tarkoittaa lapsen, nuoren ja perheen elämäntilanteen kokonaisuuden huomioimista, tarpeisiin vastaamista ja heidän osallistumistaan palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. (THL).

Perhekeskustoiminnan taustalla on systeeminen ajattelutapa, jonka mukaan lapsi, perhe ja arkiympäristö muodostavat oman systeeminsä, joka on alati muuttuva ja liikkeessä oleva. Systeemisesti työskenneltäessä pyritään pois ongelmakeskeisestä lähestymistavasta ja huomiota kiinnitetään ennen kaikkea perheen voimavaroihin ja kykyyn ratkaista vaikeita kysymyksiä elämässään. Systeemiseen ajattelutapaan sisältyy ajatus, että syyt yksilöiden ja perheiden ongelmiin löytyvät usein ihmisten välisistä suhteista ja vuoro-vaikutuksesta.

Asiakkaana oleva lapsi, nuori tai perhe on oman elämänsä asiantuntija ja keskeinen toimija omissa tilanteissaan. Lapset, nuoren tai perheen asioissa työskentelevät työntekijät tarjoavat omaa asiantuntijuuttaan lapsen, nuoren tai perheen tueksi, mutta asiakkaiden oma tieto ja kokemus omasta tilanteestaan ovat työskentelyn ja tavoitteiden asettelun keskiössä.

Perhekeskustoiminnassa vastavuoroinen aito kohtaaminen sekä asioiden puheeksi ottaminen lisää kuulluksi tuleamista ja mahdollisuuksia varhaiseen tukeen.

Perhekeskustoiminnassa kohtaamisen, keskustelun ja puheeksi otton tavoitteena on yhteistyön kehittyminen ja ylläpitäminen. Perhekeskuksessa on käytössä erilaisia näyttöön perustuvia menetelmiä, hyväksi todettuja toimintamalleja sekä työvälineitä puheeksi ottamisen helpottamiseksi.

Monitoimijainen yhteistyö – Yhdessä aika

Yhdessä-aika –toimintamallin tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea. Ammattilaisten ja perheen välisten tapaamisten ja yhteisten keskustelujen mahdollistaminen on tärkeää myös silloin, kun perhe on jo palveluiden piirissä. Näin toimimalla vältetään päällekkäiseltä työltä sekä irrallisilta prosesseilta ja toimijoille muodostuu yhteinen ymmärrys kokonaistilanteesta. Yhdessä ajan lisäksi perhekeskuksessa toimitaan monialaisesti työparityöskentelyn, verkostotyön ja monialaisten ryhmätoimintojen muodossa.

Monitoimijainen yhteistyö on tärkeää myös perhekeskuksen ja erityispalveluiden yhdyspinnalla. Tätä yhteistä työtä varten on kehitetty toimintamalli (Toimintakortit lapsen monitoimijaiseen palvelutarpeen arviointiin), jonka konkreettiset toiminta-ohjeet ohjaavat yhteisen työn tekemistä sosiaalihuoltolain mukaisen lapsen palvelutarpeen arvioimiseksi

Yhdessä aika on tarkoitettu perheen tueksi hyvin varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on pysähtyä pohtimaan moniammatillisesti perheen kanssa yhdessä, että millä keinoilla perheen tilannetta voisi helpottaa. Joskus helpotusta tuo jo toisten kanssa yhdessä pohtiminen, joskus tueksi voidaan tarvita jotain palveluita.

Suunnitelma tehdään yhdessä.

POS
SOTE POSOTE20
TE?

www.posote20.fi

Perhekeskustoiminnan tavoitteet ja periaatteet

Tavoitteet

Lasten, nuorten ja perheiden

- voimavarat vahvistuvat
- autetuksi tuleminen mahdollistuu
- osallisuuden tunne vahvistuu ja kohdatuksi tulemisen kokemukset vahvistuvat

Perhekeskustoimijoiden kannalta tavoitteena on, että

- työn tekemisen edellytykset paranevat ja
- työhyvinvointi vahvistuu

Lisäksi tavoitteena on, että toiminnan tulokset ja vaikuttavuus (myös kustannusvaikuttavuus) paranevat.

Periaatteet

- Lapsi-, nuori- ja perhelähtöisyys sisältäen lapsen oikeudet
- Palvelujen yhdenvertainen saatavuus, oikea-aikaisuus ja jatkuvuus
- Painotuksen siirtäminen ehkäisevään ja ennakoivaan työhön
- Laadukas ja vaikuttava toiminta
- Monialaisuus ja yhteentoimivuus
- Kustannusten hillitseminen

Muut periaatteet:

- osallisuuden vahvistuminen
- perheen voimavarojen vahvistuminen
- perheiden monimuotoisuuden huomioiminen
- sukupuolen moninaisuuden huomioon ottaminen
- vastavuoroinen kohtaaminen
- asiakassuhteen jatkuvuus ja luottamuksellisuus
- vertaistuki ja yhteisöllisyys
- asiantuntemus ja vaikuttavien menetelmien käyttö

Nostoja henkilöstön tapaamisesta syksyllä 2022:

Toiminta verkostona - Yhteistyöstä yhteiseen tekemiseen. Toimimme verkostomaisesti yhteistyössä.

Johtaminen ja työn tekemisen edellytykset - Mahdollistetaan onnistuminen –tukea, työhyvinvointia ja avointa dialogia.

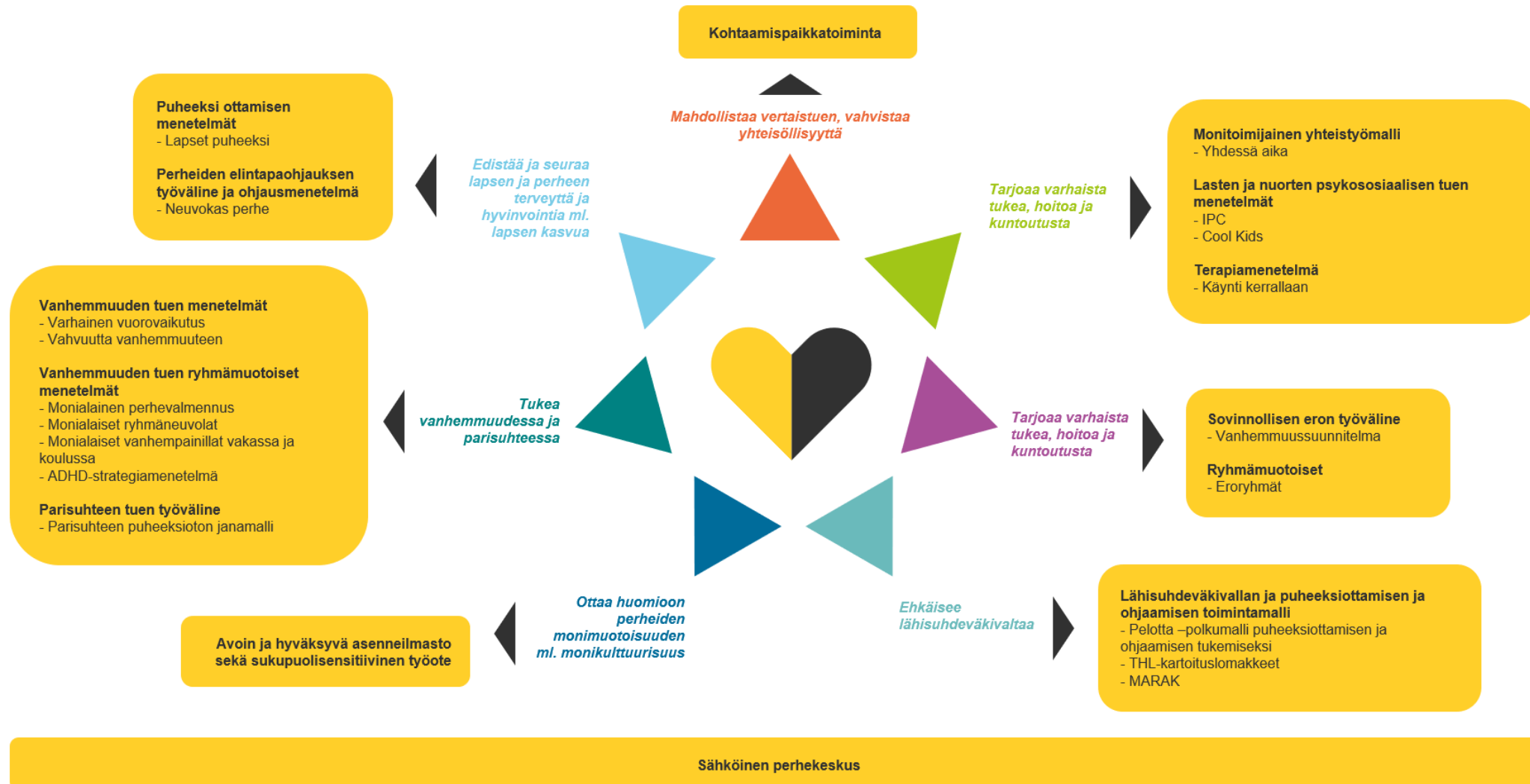
Vaikuttavuuden varmistaminen – Ohjaa. Mittaa. Seuraa. Ohjaa. Johtajat johtavat tiedolla ja valmentavalla otteella.

Meistä jokainen voi itse tehdä - Halu auttaa. Halu oppia. Halu tehdä yhdessä. Halu onnistua. Henkilöstö on sitoutunut auttamaan, oppimaan, tekemään yhdessä.

Perhekeskuksen tehtävät toimintana

Perhekeskustoimijoiden yhteiset, ennaltaehkäisevät, varhaisen tuen vaikuttavat ja vahvan näytön omaavat menetelmät, toimintamallit ja työvälineet

Perhekeskuspalveluiden esteettömyys ja saavutettavuus

Saavutettavuus ja esteettömyys merkitsee ympäristön, kohteen, tuotteiden, viestinnän tai palvelun helppoa lähestyttävyyttä kaikille, myös liikkumis- ja toimimisesteisille henkilöille.

- Hyvä saavutettavuus kertoo erilaisten yleisöjen tarpeiden huomioimisesta.
- Saavutettavuus tarjoaa mahdollisuuden osallistumiseen ja elämyksiin yksilöiden erilaisista ominaisuuksista riippumatta.
- Saavutettavuus on yhdenvertaisuuden edistämistä.

Fyysinen saavutettavuus

Palveluita tarjotaan arjen toiminta ympäristössä

- toimintayksiköissä
- kotiin vietynä
- sähköisesti

Psykososiaalinen saavutettavuus (laatu)

Perhekeskusverkoston palveluissa ja toiminnassa edellytetään perheiden mukaan kutsumista, lapsiperhelähtöisyyttä sekä tarpeiden mukaisia palveluita. Palveluiden psykososiaalisen saavutettavuuden toteutumiseksi kiinnitetään huomiota dialogiseen kanssakäymiseen, myönteiseen vastaanottoon, osallisuuden vahvistamiseen ja asiakkaan kuulluksi tulemiseen.

Digitaalinen saavutettavuus

Pohjois-Savon hyvinvointialueella perhekeskuspalveluiden digitaaliseen saavutettavuuteen kiinnitetään huomiota mm. hyvinvointialueen verkkosivuilla, sähköisessä perhekeskuksessa sekä käytössä olevissa digitaalisissa käyttöliittymissä. Perhekeskuspalveluissa on osittain käytössä sähköinen ajanvaraus, etävastaanotot sekä sähköiset yhteydenottolomakkeet. Koko alueella on käytössä Omakanta sekä Terveyskylän eri osiot.

Sähköinen perhekeskus tulee tarjoamaan luotettavaa tietoa ajasta ja paikasta riippumatta sekä ohjaa hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien perhekeskuspalveluihin. Sähköisessä perhekeskuksessa on sivut perheille ja perhettä suunnitteleville (Omaperhe), nuorille (Helpperi) sekä ammattilaisille (ammattilaisten osio), joka toimii monialaisen yhteistyön alustana sekä materiaali- ja tietopankkina.

Kohtaamispaikkatoiminta

Perhekeskustoimintaan kuuluu kohtaamispaikkatoiminta, jonka järjestää useimmiten järjestö, seurakunta tai kunnan toimijat.

Kohtaamispaikan toimija-verkoston voi kuulua avoin päiväkotiki tai varhaiskasvatustoiminta, järjestön perheentalo tai perhekahvila, seurakunnan lapsi- ja perhekerho, asukas- tai leikkipuisto, virtuaalinen kohtaamispaikka sekä paikalliset yhdistykset ja vapaaehtoiset.

Kohtaamispaikan toiminta perustuu perhekeskuksen, järjestöjen ja kuntien toimijoiden välisiin sopimuksiin, yhteisiin tavoitteisiin ja perhekeskuksen toimintasuunnitelmaan.

Kohtaamispaikkatoiminta on kaikille avointa ja maksutonta, missä lapset, nuoret ja perheet voivat tavata vertaisia, osallistua vertaistoimintaan sekä saada vertaistukea ja ammatillista ohjausta.

Pohjois-Savon lasten, nuorten ja perheiden kohtaamispaikat (liite 2) kartoitettiin vuonna 2022

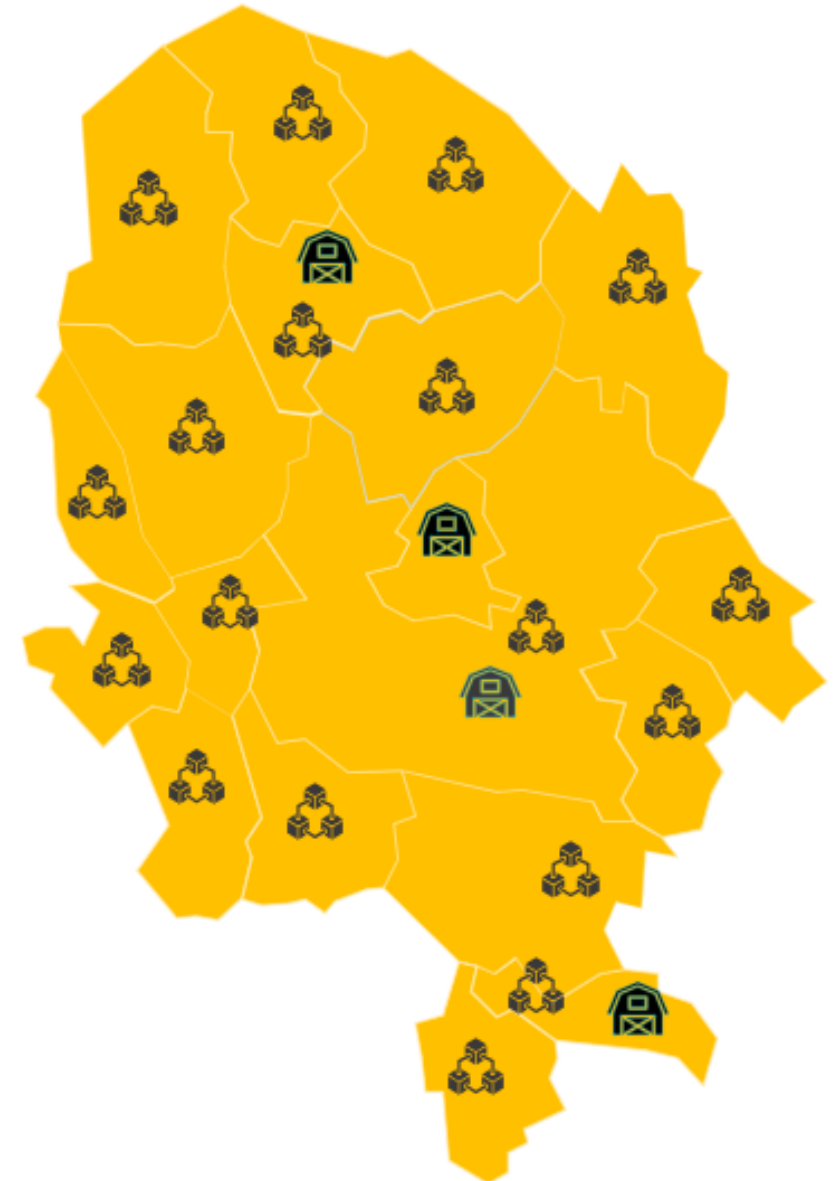
Kohtaamispaikka jokaisella paikkakunnalla ja kohtaamispaikka jokaisella perhekeskusalueella (pohjoinen, koillinen, läntinen, eteläinen ja keskinen)

Perheentalot: Siilinjärvi, Kuopio, Varkaus ja Iisalmi. Perheentalot toimivat jokaisella alueella monitoimijaisina avoimina perheiden kohtaamispaikkoina ja yhteisötiloina.

Kehittämiskohteet:

- Toiminnan yhteistyön säilyminen kuntien, järjestöjen ja hyvinvointialueen kesken
- Yhteisen koordinaation, suunnitelmallisuuden ja tiedotuksen kehittäminen.

Perhekeskuspalveluiden johtaminen ja talous

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue. Perhekeskuspalvelut kuuluvat perhepalveluiden palvelualueeseen.

[Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaatiokaaviot](#)

Pohjois-Savon hyvinvointialueen perhepalveluiden perhekeskuksen työskentelee n. 580 työntekijää ja lastensuojelussa n. 170 työntekijää ja vuoden 2024 budjetti perhepalveluissa on noin 85,9 milj €..

Yhteistyön rakenteet, käytänteet ja sopimukset

**YHTEISTYÖN RAKENTEET, KÄYTÄNTEET JA SOPIMUKSET
LAADITAAN ENSIMMÄISTEN TOIMINTAVUOSIEN AIKANA**

Osallisuus

Osallisuudella tarkoitetaan ihmisen mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämäänsä ja sen suuntaan sekä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, osallistua palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin, mahdollisuutta olla aktiivinen toimija ja yhteisön jäsen.

Osallistuakseen ihminen tarvitsee tietoa omaan elämään vaikuttavista asioista sekä saavutettavissa olevia osallistumisen väyliä. Osallisuuden keinoja tarvitsevat asukkaat, asiakkaat, työntekijät hyvinvointialueella sekä erilaiset sidos-ryhmät.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmisteleva osallisuustyöryhmä, kevät 2021

Pohjois-Savon osallisuudenohjelman mukaisesti on määritetty nuorten ja perheiden osallisuuden kanavat:

Nuorten osallisuuden kanavat

Tieto-osallisuus

- Pshyvinvointialue.fi
- Sähköinen palaute ja ideointikanavat

Suunnitteluosallisuus

- Asiakaspaneeli, nuorten digiraati
- Vaikuta -teemapäivät koululla

Päätöksenteko-osallisuus

- Pohjois-Savon manuva
- Hyvinvointialuealoite

Toimintaosallisuus

- Kuntien nuorisovaltuustot
- Kuntien nuorisotoimi, koulut, verkostotyö
- Järjestöjen ja seurakuntien toiminta

PERHEIDEN OSALLISUUSUUNNITELMA PÄIVITTYY ENSIMMÄISTEN TOIMINTAVUOSIEN AIKANA

Perheiden osallisuuden kanavat

Tieto-osallisuus

- Hyvinvointialueen omat sivut
- Palautteet ja niiden hyödyntäminen palveluissa
- *Kehitettävää:* Sähköinen perhekeskus

Suunnitteluosallisuus

- Asiakaskyselyt; lapsille, nuorille ja perheille suunnatut kyselyt
- *Kehitettävää:* Yhteiskehittämisen ja osallisuuden edistämisen menetelmät (esim. Asiakasraati-toiminta)

Päätöksenteko-osallisuus

- Mahdollisuus päättää omasta hoidosta ja palvelusta (esim. Lapset puheeksi menetelmä, Yhdessä aika toimintamalli)
- Lasten, nuorten ja perheiden vaikuttaminen (esim. äänestäminen vaaleissa)
- *Kehitettävää:* 1. Lasten, nuorten ja perheiden vaikuttaminen (esim. Lapsiparlamentti). 2. Mahdollisuus osallistua palveluun liittyvään päätöksentekoon (esim vanhempain-paneeli) 3. Päätöksentekoon liittyvä arviointi (esim. lapsivaikutusten arviointi - käytön aktivointi)

Toimintaosallisuus

- Matalan kynnyksen kohtaamispaikat (esim. perheentalot)
- Hyvinvointitarjotin.fi ja lähellä.fi
- *Kehitettävää:* Yhteisen rakenteen kehittäminen, yhteistyön tiivistäminen

Henkilöstön osaaminen

Monialaisen yhteistyön onnistuminen vaatii yhteiset toimintatavat ja –periaatteet. Perhekeskuksissa toimitaan monitoimijaisesti, verkostomaisesti sekä systeemisesti. Perhekeskuksen monialaisessa yhteistyössä parhaillaan toimitaan vuorovaikutuksessa toisten toimijoiden kanssa, kunnioitetaan kaikkien asiantuntijuutta, vaihdetaan tietoa ja ollaan valmiita oppimaan toisilta.

Monialaisen, verkostomaisen yhteistyön muodostuminen syntyy keskinäisen luottamuksen syntymisestä yhdessä tekemisen kautta. Yhdessä tekemisen kulttuuria luodaan yhdessä tehden, käyttämällä sektorit ylittävää viestintää, lisätä toisen työn tuntemista sekä opetella tuntemaan työkavereita. Näitä toimia on vahvistettava luomalla mahdollisuus toimia näiden toimintatapojen mukaan, perehdyttämällä, mahdollisesti kouluttautumalla sekä asioita esillä pitämällä.

Perhekeskuspalveluiden esihenkilöiden osaaminen

Onnistunut perhekeskustoiminta edellyttää systemaattisesta osaamisen vahvistamista. Kokonaisuuksien johtaminen vaatii esihenkilöiltä ajankohtaista tietoa ja osaamista.

Esihenkilöt johtavat asioita ja ihmisiä. Esihenkilön tulee kyetä strategiseen ajatteluun ja muutoksen johtamiseen, heidän tulee ymmärtää tulosvastuunsa. Esihenkilöt tukevat työntekijöitään työhyvinvoinnissa ja onnistumisessa työtehtävissä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimitaan valmentavan johtamisen mukaisesti. Esihenkilöiden tulee tietää ja osata valmentavan johtamisen menetelmät ja hyödyntää niitä omassa työssään. Valmentavassa johtamistavassa esihenkilö toimii työntekijöiden tukijana. Se vaatii luottamusta ja yhteisten tavoitteiden asettamista.

Perhekeskuspalveluiden henkilöstön osaaminen

Ammattilaisilta vaaditaan työmenetelmien, työn sisältöjen ja periaatteiden, ml. Perhekeskustehtävien osaamisen vahvistamista. Perhekeskustehtävien toteuttamiseksi valittujen menetelmien, toimintamallien ja työvälineiden käyttöön ottamiseksi/käytön ylläpitämiseksi ammattilaisten on

- Osallistuttava menetelmien koulutuksiin ja tilaisuuksiin
- Osallistuttava paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin menetelmän ylläpitämiseksi järjestettäviin tilaisuuksiin ja/tai tapaamisiin.

Menetelmien, toimintamallien ja työvälineiden käyttöönotto ja käyttö on tärkeää huomioida uuden työntekijän perehdytyksessä sekä yleisesti aiheen esillä pitämisessä ja tiedottamisessa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on tavoitteena Osaava, hyvinvoiva, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö, jota tavoitellaan [Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen \(luonnos\)](#) -ohjelman avulla.

Viestintä

Perhekeskustoiminnan viestintäsuunnitelma pohjautuu Pohjois-Savon viestintäsuunnitelmaan. Perhekeskuksen viestintäsuunnitelma laaditaan tämän toimintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen.

Seuranta ja arviointi

Jatkuvan kehittämisen ja seurannan rakenteet

Perhekeskustoiminnassa luodaan jatkuvan kehittämisen ja seurannan rakenteet ja niihin päästään kun,

- Laaditaan perhekeskustoimintasuunnitelma hyvinvointialueelle
- Seurataan hyvinvointialueen perhekeskustoiminnan etenemistä ja toimintasuunnitelman toteutumista (perhekeskustoimintasuunnitelma tehdään nelivuotiskaudeksi. Arviointia tehdään vuosittain. Lisäksi arviointi on osana HYTEN hyvinvoinnin vuosiraporttia sekä hyvinvointikertomuksen koontia)
- Kootaan pysyvä perhekeskusverkosto hyvinvointialueelle kehittämisen ja työn vakiintumisen tueksi
- Otetaan käyttöön riittävän kattavat tiedot ja seurantajärjestelmä (terveys, hyvinvointi, palvelutarve ja –saatavuus) päätöksen teon tukena, kts Indikaattorit.
- Tehdään perhekeskuspalveluissa omavalvontasuunnitelmat
- Toimintaa arvioidaan myös osavuosikatsauksien yhteydessä

Indikaattorit

Perhekeskustoiminnassa seurataan perhekeskustehtävien mukaisia kansallisia indikaattoreita. Tietolähteinä käytetään mm. Finlapset, Kouluterveyskysely, Sotkanet, Tilasatokeskus. Lisäksi voidaan hyödyntää kohtaamispaikkojen ja 3.sektorin tuottamaa tietoa.

Laajempi seuranta ja arviointi

Pohjois-Savon hyvinvointialueen [Tuottavuus ja taloudellisuusohjelmassa](#) on perhekeskustoiminnassa tavoitteiden saavutettavaksi asetetut seurattavat mittarit vuosille 2023–2025.

[Pohjois-Savon hyvinvointialueen palvelustrategiassa \(luonnos\)](#) ja [Pohjois-Savon hyvinvointialueen taloussuunnitelmassa \(2023\)](#) on perhekeskustoiminnan tavoitteiden saavuttamiseksi asetetut seurattavat mittarit.

Osana perhekeskustoiminnan seurantaa ja arviointia tarvitaan indikaattori- ja mittaritietojen seurannan lisäksi lasten, nuorten ja perheiden kokemuksia perhekeskuksen eri palveluista.

Tärkeää on systemaattisesti seurata, ovatko perhekeskuksen palvelut vastanneet perheiden tarpeisiin ja kokevatko perheet tulleen autetuiksi eri perhekeskuksen palveluissa. Myös perheen ja lasten kohtaamiseen sekä tuen oikein kohdentumiseen tulee kiinnittää asiakasnäkökulmasta huomiota.

Osallisuuden ja vertaistuen merkityksellisyyden osalta tarvitaan perheiltä kerättyä tietoa. On huomionarvoista, että perheet sekä lapset kokevat, että he saavat olla osana päätöksentekoa heitä koskevissa asioissa ja päätökset tehdään vahvasti yhteistyössä perheiden ja lasten kanssa. Ryhmämuotoisen vanhemmuuden tuen osalta tarvitaan systemaattista tiedonkeruuta.

Koska perheiden monimuotoisuuden sekä sovinnollisen eron tuen perhekeskustehtävien osalta ei ole riittävää kansallisesti tuotettua tietoa saatavilla, tulee näihin osa-alueisiin kiinnittää erityistä huomiota. Perhekeskuksessa seurataan sitä, onko perhe saanut riittävää tukea erotilanteessa ja onko perhekeskuksessa huomioitu riittävästä jokaisen perheen yksilöllinen tilanne.

Kolmannen sektorin tuottamaa tietoa tulee jatkossa hyödyntää vahvemmin perhekeskustoimintaa arvioitaessa, esimerkiksi perheiden avointen kohtaamispaikkojen vertais- ja itsearviointimallin kautta saadaan tärkeää ja hyödynnettävää tietoa.

Perhekeskukseen luodaan yhteisiä toimintamalleja ja käytäntöjä asiakastarpeiden ja -kokemusten keräämiseen. Laajamittaisesti arvioidaan sitä, miten perheiden hyvinvointia on pystytty vahvistamaan. Perhekeskuksen palveluintegraation näkökulmasta arvioidaan myös sitä, ovatko perhekeskuksen palvelut yhteentoimivia.

Työntekijöiden näkökulmasta on tärkeää seurata, miten perhekeskuksessa työskentely tukee työhyvinvointia ja miten työntekijä kokee itsensä asiantuntijana osana perhekeskuksen monitoimijasta verkostoa. Myös laajamittainen menetelmien käytön seuranta on tärkeää ja työntekijöiden kokemus siitä, millaisia vaikutuksia lasten, nuorten ja perheiden tilanteeseen on saatu aikaan menetelmän käytöllä.

Perhekeskuksen kustannusrakenteen seurannassa kiinnitetään huomiota siihen, että painopiste on siirtynyt korjaavista palveluista ennaltaehkäiseviin palveluihin. Matalan kynnyksen palvelujen käyttöä ja palveluihin pääsyä seurataan systemaattisesti.

Toimintaa ohjaavia asiakirjoja

Yhteistyön rakenteita, käytänteitä ja sopimuksia ohjaavia lakeja:

- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021
- Laki hyvinvointialueesta 611/2021

Saavutettavuus ja esteettömyys

- Esteettömyysdirektiivi (eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2019/882) tuotteiden ja palveluiden esteettömyysvaatimuksista)
- Aluehallintovirasto [Yleistä saavutettavuudesta - Saavutettavuusvaatimukset \(AVI\)](#)
- [Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019 - Säädökset alkuperäisinä - FINLEX @](#)

THL

- [Perhekeskusten kehittäminen hyvinvointialueilla: ohjeita toimintasuunnitelman laadintaan \(julkari.fi\)](#)
- Hastrup, A. 2021. Perhekeskuksen kansallinen linjaus 4: Johtaminen, koordinointi ja osaaminen. THL
- Hastrup, A., Pelkonen M, Rytönen, M. 2020. Perhekeskuksen johtaminen on hyvinvoinnin, yhteistyön ja asiantuntijuuden johtamista. Terveystieteiden aikakauslehti 4/2020.
- Hastrup A. Pelkonen M & Varonen P 2021. Perhekeskustoiminnan ABC. THL. [Perhekeskustoimintamalli \(thl.fi\)](#).
- THL2018. Yhteensovittava johtaminen. [Yhteensovittava johtaminen - THL](#).
- THL 2020. [Perhekeskukset Suomessa 2019 - Kehittämisen tilanne ja työn jatkuminen \(julkari.fi\)](#)
- THL 2021. Raportti: [Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköinen asiointi 2020–2021: Väestön kokemukset \(julkari.fi\)](#)
- THL 2022. Perhekeskus. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus>
- THL 2022. Perhekeskustoimintamalli. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/perhekeskustoimintamalli>

- THL 2022. Perhekeskuksen tehtävät. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/perhekeskus/perhekeskuksen-tehtavat>
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2018. Yhteensovittava johtaminen. [Yhteensovittava johtaminen - THL](#).

Pohjois-Savon hyvinvointialue

- [Tuottavuus ja taloudellisuusohjelma](#)
- [Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia](#)
- [Pohjois-Savon hva taloussuunnitelma 2023](#)
- [Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen](#)
- Johtamisen käsikirja

Pohjois-Savon HYTE

- Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri 2021. [Pohjois-Savon laaja hyvinvointikertomus ja suunnitelma](#).
- [Microsoft PowerPoint - PohjoisSavonhyvinvointikertomus27042021](#)

Muut

- Rytönen, M. 2019. Mikä ihmeen perhekeskustoimintamalli – työkirja. Lape –muutosohjelma.
- Valtioneuvoston kanslia 2019. Verkostojohtamisen opas. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja. [Verkostojohtamisen opas \(valtioneuvosto.fi\)](#)

Liitteet

Liite 1. Perhekeskus-
menetelmien käyttöönoton
suunnitelma

Liite 2. Lasten, nuorten
ja perheiden
kohtaamispaikat
Pohjois-Savossa

